

МАЛИНОА
У ВОЈСЦИ
СРБИЈЕ

ПАС ЕЛЕГАНТНЕ РОБУСНОСТИ

Шта значи обучен војни пас, приказала су у Чети за обуку водича паса, узгој и дресуру паса у Нишу три малиноа, три снажна, велика, али и елегантна пса, која одишу одважношћу и жустрином кад треба. Били су мирни и одмерени пред нама, а послушни и блиско повезани са водичима. Није то био само „пословни однос” међу њима – они су у сваком тренутку исказивали поверење, оданост и безусловно пријатељство.

Старогрчки филозоф Платон је можда на најбољи начин описао верног човековог пратиоца – „Понашање паса подразумева да буду нежни према људима које знају и потпуно другачији према онима које не знају”. То и је су доминантне одлике једне од најцењенијих раса у свету – белгијских овчара, које поред немачких овчара користе многе армије света, а од 2005. године и Војска Србије.

Како бисмо сазнали нешто више о том типу овчара, којег одликују храброст, спретност, издржљивост, али и непоколебљива оданост, обрели смо се у Чети за обуку водича паса, узгој и дресуру паса у Нишу, јединици која је под надлежношћу Команде за обуку. То је место где има на стотине паса различитих раса – шарпланинаца, немачких и белгијских овчара, лабрадора – где се воли посао који се ради и где су запослени већином ветеринари и ветеринарски техничари. Врата те чете отворио нам је њен командир мајор Зденко Цвијетић.

Занимало нас је шта је то што малиноа издваја од других паса, које су његове специфичности, за које дужности их користи наша војска, али и како изгледају њихов узгој и обука.

Одличан њух и физичка спремност

Пас малиноа је све више заступљен у нашој земљи и све се чешће држи и као кућни љубимац. Пореклом је из околине града Малинеса у Белгији, по коме је и добио име. Тај радни и послушни пас развијен је крајем 19. века када је на територији те земље био велики број овчарских паса чији је тип варирао првенствено по дужини и боји длаке. У истом периоду настао је и први стандард који је описивао једну расу у три варијетета длаке – дугодлаки (гренадал и теривен), краткодлаки (малиноа) и оштродлаки (лакеноа). У настојању да се типови паса што више уједначе, формирана је група одгајивача, ентузијаста, која је изабрала професора Александра Реула са Ветеринарске школе из Курегема за стручног вођу у узгоју те расе. Уједно, он се сматра и оснивачем тог типа пса.

Малиноа је високо интелигентан пас, пријатељски расположених, али увек на дистанци у присуству непознатих људи. Врло су пријемчиви за обуку и изузетно способни у постизању одличних резултата – од најпростијих видова обучавања до најкомпликованијих и најзахтевнијих. Захтевају много физичке активности и велики труд. Могу опстати у свим климатским условима, што их и чини једном од најзаступљенијих раса у редовима сектора безбедности у свету.

Хармонија телесног облика и поносно ношење главе одају утисак елегантне робусности, што је и наследна особина те радне расе. Уједно, то је енергичан пас који има велике могућности. Захваљујући одличном њуху и физичкој спрем-

ности користи се за разне специјалности – за одбрану и напад, као пас трагач, за проналажење експлозива и експлозивних направа, наркотика и опојних средстава и унесрећених лица испод рушевина и лавина, а у цивилним структурама и као пас за помоћ хендикепираним лицима. Изузетно су послушни и храбри пси, са којима је једноставно радити уколико стекну поверење у водича.

Индивидуална обука

Видети десетак штенца на једном простору који вас радознало загледају, а онда вам након пар тренутака лизну и бебећи нежно грицну прсте, заиста је диван призор. Довољно су велики да буду одвојени од мајке, а још мали да спознају свет око себе. У сваком случају су драгоценост и тако се чувају, јер ће једног дана бити храбри и јаки војни пси, а не кућни љубимци, и није свима дозвољен приступ одгајивачници. Ми смо их видели и мазили захваљујући поверењу домаћина. Затекли смо их у најранијој фази обуке.

Мајор Зденко Цвијетић објашњава пут који води до врхунски обученог пса. Он почиње избором екстеријерно најприближнијих паса идеалној јединки и карактерно исправних родитеља у приплоду. Пролази кроз пажљиво праћење и вредновање способности штенета у најранијем периоду живота, затим у максималној социјализацији на надражаје и упознавање са разним препрекама и предметима у добу адолесценције и, коначно, адекватној припреми за обуку, која траје до шест месеци, у зависности од специјалности за коју се пас обучава.

Обука која се спроводи у тој чети разликује се од оне у цивилству. Реализују је инструктори (ветеринарски техничари), који морају да познају све врсте обуке, да имају велико

искуство и да могу да коригују обуку паса, али и водича паса, што је понекад јако тешко.

Међу најбољим инструкторима, према речима командира чете, јесте старији водник прве класе Дејан Величковић, уметник у свом послу, који никад не ради по шаблону већ сваком псу приступа појединачно, јер, како каже, мора да осети везу између себе и пса. А та веза инструктора и пса почиње, према Величковићевим речима, док су још штенци од месец дана. Још тада се интензивно прати, бележи и анализира њихово понашање. Обраћа се пажња на начин на који њуше, да ли показују страх, храброст, заинтересованост.

– Први кораци у обуци раде се са мајком, док штене још сиса, док му још нису отворене очи – прича Величковић и додаје – Оно се повуче мало даље од мајке и онда пусти. Посматра се колико ће брзо доћи до ње, како покреће главу лево и десно и хвата мирисе који га воде ка њој. Штене које је виталније и има израженије способности од осталих, брже ће доћи до циља.

Према његовим речима, каснији рад са штенцима без присуства мајке подразумева увођење нових предмета различитих величина, облика и материјала са којима се упознају како би с временом изгубили страх од њих. Код малих мали-

НАМЕНА

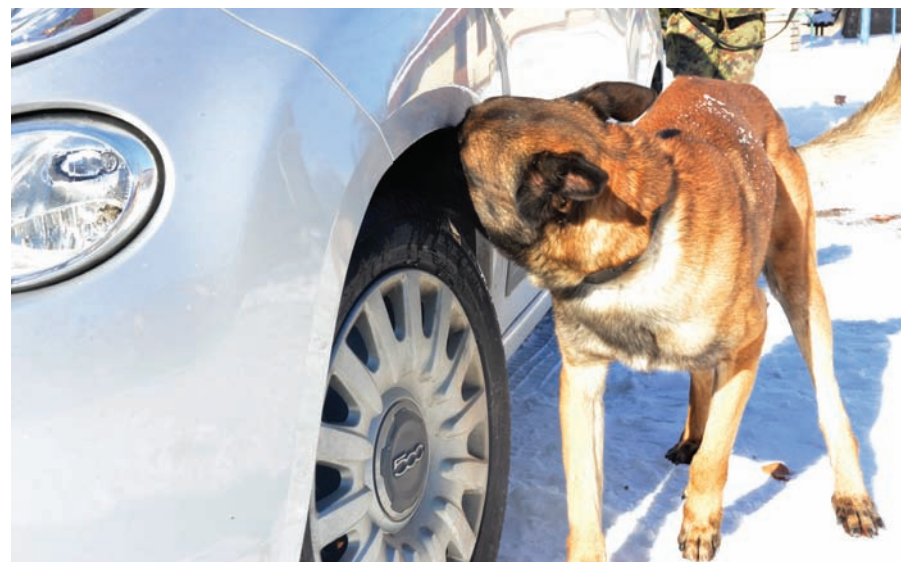
Пас малиноа се у Војсци користи за разне специјалности – за одбрану и напад, као пас трагач, за проналажење експлозива и експлозивних направа, наркотика и опојних средстава и унесрећених лица испод рушевина и лавина, а у цивилним структурама и као пас за помоћ хендикепираним лицима.

ноа сваки предмет изазива одређену реакцију. У интересу је инструктора да им се што виши подигне урођени ловни нагон или нагон за предметима, које та раса има, а касније се из њих извлаче способности које инструктори желе. Након напуштања котилишта, смештају се групно у одређени простор где им се уводе физичке препреке које морају да савладају препењавањем, провлачењем и прескакањем, како би моторику подigli на виши ниво.

На крају почетне фазе обуке пси се разврставају по специјалностима на основу њихових склоности према одређеним предметима, способностима да брже нађуше предмет или да брже пређу препреке... На основу њихових реакција одређује им се будућа служба. Након годину дана живота милиона израсте у великог пса спремног за обуку, а кад се обука заврши, одлази у јединице где ће показати све своје вештине, а понекад ће се у чету враћати на редресуру.

– Малиноа је хармоничан пас и има урођену елеганцију, али са друге стране зна да буде изузетно агресиван. То је

ОСОБИНЕ

Белгијски овчар је веома интелигентан, храбар и послушан пас, са одличним инстинктом за заштиту и осећајем за простор. Веома је активан, стално је у покрету, креће се неусиљено и делује неуморно. Он је будан и опрезан, а његова живахност и истражујућа нарав показују интелигенцију. У случају потребе дејствује без узмицања, тврдоглав је и жу-стар заштитник. Просечна пожељна величина им је 62 см за мужјака и 58 см за женке.

раса код које се касније тешко исправљају грешке направљене у обуци. Они готово никад не трпе сурове поступке и неадекватан приступ у току обуке. То им је и расна одлика. У тим ситуацијама јединка постаје супротно од онога што краси једног белгијског овчара – јавља се неповерење и плашљивост. Одређене слабости може показивати приликом промене водича, што се ретко дешава – истиче инструктор Величковић.

Због свега тога, у Чети за обуку водича паса и узгој паса, према свакој јединки морају да примене индивидуални приступ.

А заједничко за све псе, па и оне типа малиноа, јесте крајњи циљ – све раде због награде. Они не знају да ли тра-

же експлозив или наркотик, већ трагају за ловним предметом. А кад га нађу, знају да ће бити награђени. Ко год је имао кућног љубимца зна да је псу најслађа награда његова лоптица.

Награда за службу

Већина љубитеља паса много полаже на њихов изглед, стас, склад или, како се то стручно каже, екстеријер. Мајор Цвијетић истиче да не мора да буде изванредан радни пас онај који је по оценама број једна у екстеријеру.

– Међутим, за војног пса екстеријер је јако битан како би што дуже био у употреби као службени пас. Ако нема приближно идеалне линије расе, он ће више да троши неки део тела и имаће због тога здравствених проблема – објашњава командир чете и додаје да белгијски овчари и немају карактеристичних здравствених проблема. Дешава се да одреагују на климатске промене, али се убрзо врате у нормална стање.

Наравно, одгајивачници треба пар репрезентативних примерака паса јер морају да воде рачуна о свом угледу, а он се стиче и пласманима паса на такмичењима. Како су опредељени да потомство повећавају услужним парењем, морају да прате кинолошка такмичења (посебно она која

РАЗЛИКЕ

– Између малиноа и немачког овчара не постоји велика разлика. Обе расе долазе из реда овчарских паса. Белгијски овчар је мало темпераментнији у односу на немачког, све ради лепше и елегантније од њега, а и боље подноси топлоту због краће длаке. Када је реч о радним квалитетима, и једни и други могу да раде на пословима трагања. Могу да се поделе на оне који откривају експлозив, експлозивне направе, наркотику... Начин претраживања им је исти. У чети су подједнако хваљене обе расе, а од самог пса зависи колико ће бити добар – каже инструктор старији водник прве класе Дејан Величковић.

Између малиноа и лабрадора, додаје, постоји знатна разлика пре свега у начину претраживања терена (проналажења експлозива). Лабрадор претражује унакрсно, с леве и десне стране, од периферије ка извору, пратећи периферне мирисе и брзи је у претрази, док је овчар детаљнији, систематичнији и за разлику од лабрадора најпре тражи ситне честице, онда прати пут њиховог простирања, па иде директно на извор, малтене праволинијски.

се одржавају под патронатом Кинолошког савеза Србије), да препознају радне карактеристике код других паса које одговарају њима и да ступају у контакт са власницима тих паса.

– Постоји процедура коју је прописало Одељење за ветерину Управе за војно здравство у Министарству од-

Процедура постоји и када се заврши радни век војног пса, па и малиноа. Тада се на предлог ветеринара из јединица, пси враћају у чету где стручна комисија оцењује да ли су још способни за рад – уколико јесу, враћају се у јединицу до следеће процене, а уколико комисија одлучи да више није за рад, онда се удомљава, што је хуман чин и награда псу за његов допринос систему одбране. Међутим,

не могу све јединке бити удомљене, то чека само оне који могу да се прилагоде на нове услове и власника, док агресивнији пси остају у чети до природног краја живота. Оглас се објављује преко продајних центара и удомљава их особа која се јави, а испуњава све неопходне услове. Најчешће су то водичи који су низ година провели уз пса.

Оправдано у редовима Војске

Малиноа је пас за ког се може рећи да има идеалне карактеристике. Откад се појавио био је жуитар, пас на кога су се увек могли ослонити и коме се верује. Током нашег боравка у тој јединственој нишкој чети три малиноа, три снажна, велика, али и елегантна пса, демонстрирала су своје одлике – најпре смиреност и пријатељство, а у наредним тренуцима перфектну обученост, одважност, жустрину, агресивност и успешност при обављању задатака, што говори само о томе да та раса оправдано попуњава редове наше војске. Били су мирни и одмерени пред нама, а послушни и блиско повезани са водичима. Није то био само „пословни однос“ међу њима – они су у сваком тренутку исказивали поверење, оданост и безусловно пријатељство.

Засигурно се може рећи да је Чета за обуку водича паса, узгој и дресуру паса у Нишу јединица у којој раде људи који воле свој посао и где се са љубављу ради. То говори и слоган који их води исказан у пар речи: „Пси су за нас само једна страница у животу, а ми смо њима цео живот“.

Слађана РАКОЊАЦ
Мира ШВЕДИЋ
Снимила Уна ШКАНДРО

СПОМЕН-СОБА

Чета за обуку водича паса, узгој и дресуру паса, која је под надлежношћу Команде за обуку, једина је јединица тог ранга у Војсци која има спомен-собу. У њој се могу сазнати детаљи из богате историје. Чета датира из 1957, када је носила назив Центар за одгој паса (ЦОП). На истом месту и раније су се обучавали пси за одбрану границе са Бугарском. Најстарији подаци датирају из 1933. године. Уредно су забележени бројни успеси, признања и награде њиховим псима, а и она најновија из јуна 2018. године. Тада је шарпланинац Дрен на међународном такмичењу САСИВ одржаном у Нишу освојио прво место у укупном пласману, што је успех забележен још само 1967. године.

бране и по тој процедури ми радимо и уводимо нову крв, односно појачавамо нашу постојећу. Тако можемо да правимо поређење у ономе шта радимо кад је реч о узгоју, или касније, кад је реч о квалитету обуци – истиче мајор Цвијетић.

који их води исказан у пар речи: „Пси су за нас само једна страница у животу, а ми смо њима цео живот“.